

"Старі фотографії на стіл розклади..."

Ольга Лімонова

Продуктивне практичне заняття у 5 класі, відповідне чинній програмі з історії, яке навчить дітей сприймати фото як цінне джерело та аналізувати його.

Мета:

навчити учнів розрізняти, до якого типу історичних джерел належать фотографії; дати уявлення про алгоритм роботи з такими джерелами; розвивати критичне мислення та уяву шляхом обговорення побаченого.

Очікувані результати:

після цього заняття учні зможуть:

- розрізнити історичні джерела за видами;
- поставити запитання щодо змісту історичних джерел (фотографій);
- визначити час і місцевість, де були створені джерела (фотографії);
- розуміти відмінність між минулою дійсністю та джерельними відомостями про неї.

Тривалість: 45 хвилин.

Формат: урок, заняття.

Необхідні матеріали:

мультимедійне обладнання, доступ до інтернету, віртуальна виставка "Бабин Яр: пам'ять на тлі історії", роздатковий матеріал.

План заходу

Крок 1. Актуалізація знань

Актуалізуйте знання за допомогою довільної добірки фотографій (наприклад, узятих із матеріалів віртуальної виставки).

Запитання до учнів:

- Як ви думаєте, чи можемо ми вважати фотографії історичним джерелом?
- Якщо так, то до якого виду джерел вони належать?

Крок 2. Визначення алгоритму роботи з фотографіями

Визначте алгоритм роботи з фотографіями як джерелами.

Для цього пропонуємо два варіанти (відповідно додатки 2 і 3): пам'ятку "Як працювати з фотографією – історичним джерелом" із підручника для 5 класу О. І. Пометун, І. А. Костюк, Ю. Б. Малієнко "Історія України (Вступ до історії)" (К.: Видавничий дім "Освіта", 2013, с. 34) **або**

"Старі фотографії на стіл розклади..."

алгоритм "Як працювати з джерелом" з підручника Ю. Комарова, В. Мисана і А. Осмоловського "Історія епохи очима людини. Україна та Європа у 1900–1939 роках" (К.: Генеза, 2004, с. 8; цю пам'ятку автор розробив для учнів 10 класу, тож вона може бути надто складною для п'ятикласників. Вибір залишається на розсуд вчителя).

Алгоритми можна використовувати як роздатковий матеріал на кожному парту або ж вивести на екран для всіх учнів.

Крок 3. Робота в групах

Об'єднайте клас у дві-три групи. Роздайте для аналізу (або введіть на екран) фотографії із розділу віртуальної виставки "Вступ німців до Києва" (додаток 4). Найвдалішими для такої роботи можуть бути фото 1, 3, 4. Дайте завдання проаналізувати фото за алгоритмом.

Крок 4. Обговорення результатів роботи

Обговоріть з учнями результати аналізу. Пропонуйте відокремлювати у презентаціях те, що учні бачать на фото, від того, як вони це інтерпретують.

Крок 5. "Історична довідка"

Надайте учням інформацію про події вересня 1941 р. Запропонуйте учням відповісти на запитання.

Запитання до учнів:

- Чи ілюструють ці фотографії історичні події, які відбувались у момент зйомки? Чому?
- Чи можете ви тепер, знаючи про ці події, відшукати відображення історичних фактів на фото? Чому?
- Наскільки повну інформацію ми можемо отримати, розглядаючи ці фото?
- На які запитання фото не може дати відповіді?

Крок 6. Підсумок уроку

Пропонуємо учням оцінити набуті під час уроку навички, заповнивши таблицю зі згаданого вище підручника О.І. Пометун (Додаток 1)

Запитання до учнів:

- Оцініть, будь ласка, у балах, чи погоджуєтесь ви із твердженням (2 бали – цілком погоджуєтесь, 1 бал – частково погоджуєтесь, 0 балів – зовсім не погоджуєтесь).

ПІДСУМКОВА ТАБЛИЦЯ

Посилання на файл:

[dodatok-1-tabl.pdf](#)

* Текст файлу знаходиться після додатків.

*(Джерело: О. І. Пометун, І. А. Костюк, Ю. Б. Малієнко «Історія України (Вступ до історії)» (К.:
Видавничий дім «Освіта», 2013, с. 34))*

ПЕРША ПАМ`ЯТКА ДЛЯ РОБОТИ З ФОТО

- Кого зображено на фотографії? Хто ці люди і що вони роблять?
- Коли і де відбувається подія? Чому ви так вважаєте?
- З якою метою зроблено фотографію?
- Чи є на фотографії підпис? Інші написи? Чи можуть вони стати у пригоді при аналізі?
- Якої інформації бракує, аби повністю відповісти на всі запитання?
- Які висновки можна зробити? Про що ще хотілося б дізнатися?

(Джерело: Пометун О. І., Костюк І. А., Малієнко Ю. Б. Історія України (Вступ до історії): підручник для 5 класу загальноосвітніх навчальних закладів. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2013. – С. 34)

ДРУГА ПАМ`ЯТКА ДЛЯ РОБОТИ З ФОТО

- Опишіть, що ви бачите на фотографії (не шкодуйте часу на опис – найменша деталь, яку ви помітите, може мати важливе значення).
- Які предмети, речі зображені на фото? Які з них автор, на вашу думку, хотів показати найбільш виразно? Чому?
- Що роблять, чим займаються люди, зображені на фото?
- Особливу увагу зверніть на те, чи люди позували для цієї фотографії спеціально. Чому саме в цей момент і на цьому місці опинилася людина з фотоапаратом?
- Чи є на фото якась текстова інформація (плакати, реклами, підписи)? Як вона пов'язана з рештою зображень?
- Якщо вам не відома дата фотографії, спробуйте за всіма можливими ознаками якомога точно визначити час її створення.
- Яку максимальну інформацію ми можемо отримати, розглядаючи фото? Якої інформації бракує?

(Джерело: Комаров Ю., Мисан В., Осмоловський А. Історія епохи очима людини. Україна та Європа у 1900–1939 роках. – К.: Генеза, 2004. – С. 8)

СТЕНД "ВСТУП НІМЦІВ ДО КИЄВА"

Посилання:

<http://memory.kby.kiev.ua/main.html#ua:0,collages,6,0,0:node3,111>

(Джерело: Віртуальна виставка "Бабин Яр: пам'ять на тлі історії")

Додаток 1

ПІДСУМКОВА ТАБЛИЦЯ

<i>Твердження</i>	<i>Бали</i>
Я знаю, чому фотографія є цінним історичним джерелом	
Я розумію, що означає «досліджувати фотографію як історичне джерело»	
Я вмію описувати те, що зображено на фотографії	
Я вмію висловлюватися щодо картини минулого, зафіксованого на фотографії	